

KRAV TIL GODKJENNING OG BRUK AV AMBULANSER OG ANDRE HELSERELATERTE KJØRETØYER I DE AKUTTMEDISINSKE TJENESTENE

Publikasjonens tittel: Krav til godkjenning og bruk av ambulanser og andre helserelaterte kjøretøyer i de akuttmedisinske tjenestene

Utgitt: November 2015

Publikasjonsnummer: IS-12/2015

Utgitt av: Helsedirektoratet
Kontakt: Avdeling medisinsk nødmeldetjeneste
Postadresse: Pb. 7000 St Olavs plass, 0130 Oslo
Besøksadresse: Universitetsgata 2, Oslo

Tlf.: 810 20 050

Lenke til pdf: www.helsedirektoratet.no/publikasjoner

INNHALDSFORTEGNELSE

INNHALDSFORTEGNELSE	3
1. BAKGRUNN FOR RUNDSKRIVET	6
1.1 Bakgrunn og oppdrag	6
1.2 Deltakere i prosessen	6
2. UTVIKLINGSTREKK.....	7
3. ANSVAR OG OPPGAVER.....	8
3.1 Oppgaver og roller	8
3.1.1 Oppgavefordeling kommuner og helseforetak	8
3.1.2 Vegmyndighetene	9
4. KRAV TIL KJØRETØY -STANDARDE.....	10
4.1 Krav til kjøretøy	10
4.1.1 Krav til kjøretøy	10
4.1.2 Utstyr i ambulanser	10
4.1.3 Standarder under TC 239 Rescue Systems.....	10
5. GODKJENNING OG REGISTRERING AV AMBULANSER.....	12
5.1 Godkjenning av ambulanser	12
5.2 Registrering av ambulanser	12
5.2.1 Melding til Statens vegvesen.....	12
5.2.2 Bekreftelse fra helseforetak	12
5.2.3 Demonstrasjonsambulanser.....	12
6. GODKJENNING AV UTRYKNINGSKJØRETØY	13
6.1 Godkjenning for utrykning av helsetjenestens kjøretøy	13

6.2	Utrykningsstatus for transportambulanser	14
6.3	Demonstrasjonsambulanse	14
6.4	Godkjenning for utrykning av frivillige organisasjoners kjøretøy	14
6.5	Tilbakekall av godkjenning som utrykningskjøretøy	14
7.	MERKING AV AMBULANSER OG ANDRE KJØRETØY	15
7.1	Farge og merking av ambulanse og andre kjøretøy	15
7.1.1	Transportambulanser	15
7.1.2	Akuttambulanser	15
7.1.3	Annen tillatt merking	16
7.2	Legebil, legevaktbil og akuttbil	17
8.	AVHENDING/SALG AV AMBULANSE	18
9.	AVGIFTSFRITAK	19
10.	OMLEGGING AV SYKETRANSPORTORDNINGEN	20
	SITTENDE SYKETRANSPORT – PASIENTREISER	20
11.	KJØRETØYER I DE AKUTTMEDISINSKE TJENESTER	21
11.1	Definisjon	21
11.2	Kjøretøytyper	21
11.3	Ambulanser	21
11.4	Helseekspress	21
11.5	Helsebuss	21
11.6	Syketransportkjøretøy	21
11.7	Kjøretøy for frivillige organisasjoner	22
11.8	Legebiler/akuttbiler	22
11.9	Legevaktbil	22
11.10	Utrykningsbil for katastrofeutstyr og spesielt beredskapsmaterieil	22
11.11	Ledelseskjøretøyer	22
11.12	Terrenggående kjøretøy – snøscootere og ATV	22
11.13	Motorsykler	22
11.14	Kjøretøy til opplæring	22
12.	OM BÅTAMBULANSER	23
12.1	Ambulansebåter	23
12.2	Redningskøyter	23
12.3	Andre redningsbåter tilhørende politi, brannvesen, frivillige organisasjoner og enkelte virksomheter med intern beredskapsorganisasjon	23

13.	LUFTAMBULANSER.....	24
14.	UTSTYR I AMBULANSER.....	25
14.1	Tabell 1 – Forflytningsutstyr	26
14.2	Tabell 2 – Utstyr til immobilisering av pasient	27
14.3	Tabell 3 – Utstyr for ventilasjon og oksygenbehandling	28
14.4	Tabell 4 – Diagnostisk utstyr	29
14.5	Tabell 5 – Medikamenter	29
14.6	Tabell 6 – Utstyr for infusjonsbehandling	30
14.7	Tabell 7 – Utstyr for behandling av livstruende situasjoner	30
14.8	Tabell 8 – Bandasje- og sykepleieutstyr	32
14.9	Tabell 9 – Personlig verneutstyr (til det enkelte personell for beskyttelse og for å identifisere dem som ambulansepersonell)	33
14.10	Tabell 10 – Redning og sikkerhetsutstyr	33
14.11	Tabell 11 – Kommunikasjon	34
15.	BEMANNING AV AMBULANSER OG SYKETRANSPORTKJØRETØY	35
16.	TRANSPORT AV TUNGE PASIENTER	36
17.	TRANSPORT AV KUVØSE.....	37
18.	TRANSPORT AV PASIENT I RULLESTOL.....	38
19.	TRANSPORT AV TOMME RULLESTOLER OG ANNEN LAST	39
20.	PRIVATE AMBULANSER SOM IKKE INNGÅR I HELSEFORETAKETS AMBULANSETJENESTE	40
21.	INDUSTRIENS BEREDSKAPSAMBULANSER	41
22.	REFERANSER	42

1. BAKGRUNN FOR RUNDSKRIVET

1.1 Bakgrunn og oppdrag

Ambulanser og andre helserelaterte kjøretøyer er viktige og nødvendige for å bringe kompetent personell og akuttmedisinsk utstyr raskt frem til alvorlig syke eller skadde pasienter og for å bringe syke eller skadde pasienter med behov for overvåking og/eller behandling til forsvarlig behandlingssted og mellom behandlingssteder.

Helse- og omsorgsdepartementet ga i 2010 Helsedirektoratet i oppdrag å foreslå nasjonale krav til ambulanser.

Helsedirektoratet har sammen med blant annet representanter fra vegmyndighetene, de regionale helseforetakene og de frivillige organisasjoner gjennomgått gjeldende regelverk og behovene for nasjonale retningslinjer for helsetjenestens kjøretøy.

1.2 Deltakere i prosessen

Et utkast til retningslinjer ble utarbeidet i samarbeid med en arbeidsgruppe oppnevnt av de relevante ansvarlige aktører.

Deltagere i arbeidet har vært:

Ronald Rolfsen	Helse Sør-Øst
Øyvind Sørlien	Helse Sør-Øst
Svein Jensen	Helse Vest
Stian Sægrov	Helse Vest
Jon-Ola Wattø	Helse Midt
Erlend Sundland	Helse Midt
Terje Arntzen	Helse Nord
Peter Meyer	Norges Røde Kors
Jon Halvorsen	Norsk Folkehjelp
Steinar Olsen	Helsedirektoratet
Per Kr. Andersen	Helsedirektoratet

Vegdirektoratet og Tønsberg trafikkstasjon har vært invitert til å delta i arbeidet.

Tønsberg Trafikkstasjon har deltatt som rådgivere ved:

Stein Erichsrud	Statens vegvesen
Liv Bråmark	Statens vegvesen

Høsten 2015 ble utkastet oversendt Helse- og omsorgsdepartementet, de regionale helseforetakene og Vegdirektoratet for gjennomsyn.

Rundskrivet er et omforent dokument som redegjør nærmere for regler og rutiner for registrering og godkjenning av ambulanser og andre kjøretøy og godkjenning av utrykningskjøretøy, rutiner ved salg av ambulanser og andre kjøretøy og for retningslinjene for merking av slike kjøretøy.

2. UTVIKLINGSTREKK

Helsetjenesten er i stadig utvikling. Det har de siste årene skjedd betydelige endringer i behovene for kjøretøy til utrykning med spesialister fra helsetjenesten, pasienttransport, akuttambulanser og intensivtransport.

Spesialisering av sykehus og endringer i samhandlingsmønstrene mellom nivåene i helsetjenesten gir økt behov for transport av pasienter. Denne endringen kan også gi lengre transporter med akutt syke og skadde. Sentralisering av legevakter og færre hjemmebesøk av legevaksleger gir også økt behov for transport.

Økt kunnskap om behandlingsmuligheter prehospitalt gir behov for kjøretøy som i større grad er egnet til akutte oppdrag og behandling under transport. Dette gjelder både ambulanser og andre støttekjøretøy for å bringe akuttmedisinsk personell og utstyr frem til pasienten. Vel tilpassede kjøretøy og utrustning er ett av flere viktige tiltak for å understøtte en faglig forsvarlig behandling og transport av pasienter med ulike behov.

Helsetjenesten har stadig behov for kapasitet av kjøretøy med tanke på større hendelser. Ansvar for slik beredskap har helseforetakene. De ordinære ambulansene og i noen grad spesielle katastrofekjøretøy

for transport av større mengder medisinsk utstyr er deler av slik kapasitet.

De frivillige organisasjonene Norsk Folkehjelp og Røde Kors har lenge stått for en viktig del av beredskap og innsats ved store ulykker. Dette engasjementet skal ivaretas ved å legge til rette for fortsatt støtte fra de frivillige organisasjoner både i beredskapssammenheng og rundt transportambulanser.

Utviklingen i helsetjenesten har medført et mer variert og sammensatt behov for kjøretøy for å løse sine oppdrag. Helsetjenesten har også behov for kjøretøy til mer beredskapslignende formål, opplæring, utrykning med helsepersonell, legebiler, ambulansekjøretøy til båretransport hvor det gis høyspesialisert medisinsk behandling og overvåkning samt kjøretøy til transport av liggende og sittende syke hvor det ikke gis medisinsk overvåkning eller behandling.

3. ANSVAR OG OPPGAVER

3.1 Oppgaver og roller

3.1.1 Oppgavefordeling kommuner og helseforetak

De regionale helseforetakene skal sikre at spesialisthelsetjenestens kjøretøyer, herunder ambulanser, er utformet og utstyrt på en slik måte at de ivaretar nødvendig sikkerhet for pasienter, pårørende og helsepersonell. Kommunene har plikt til å sørge for forsvarlig kjøretøy til sin utrykningstjeneste.

Ambulansetjeneste er en del av spesialisthelsetjenesten og spesialisthelsetjenesteloven (LOV-1999-07-02-61) § 2-1a fastslår at de regionale helseforetakene skal sørge for ambulansetjenester, annen transport til undersøkelse eller behandling i helse- og omsorgstjenesten og transport av behandlingspersonell.

Nærmere regler om ambulanser og om transport av pasienter er beskrevet i forskrift om krav til og organisering av kommunal legevaktordning, ambulansetjeneste, medisinsk nødmeldetjeneste mv (FOR-2015-03-20-231 (akuttmedisinforskriften)) og til dels i forskrift om rett til dekning av utgifter ved pasienters reise for undersøkelse eller

behandling (FOR-2008-07-04-788 (Syketransportforskriften)).

Tjenestene som er nevnt kan ytes av de regionale helseforetakene selv, eller ved at de inngår avtale med andre tjenesteytere.

Ambulansetjenesten utøves med noen få unntak av helseforetakene. Dette bidrar til en enhetlig tjeneste og sammen med felles anskaffelser av kjøretøy koordinert av Helsetjenestens Innkjøpsservice (HINAS) bidrar dette til bedre kvalitet og sikkerhet i kjøretøyene.

Annen pasienttransport er i hovedsak utført av private i avtale med helseforetakene. De regionale helseforetakene treffer vedtak om utrykningsstatus for kjøretøy etter forskrift om godkjenning og registrering av utrykningskjøretøy (FOR-2002-01-18 nr. 55)

Kommunene skal sørge for hjelp ved ulykker og andre akutte situasjoner i sitt område etter helse- og omsorgstjenesteloven (LOV-2011-06-24-30) § 3-2.

Akuttmedisinforskriften stiller krav om at kommunenes legevaktordning er organisert slik at utrykning til ulykker m.v. kan skje umiddelbart hvis nødvendig.

3.1.2 Vegmyndighetene

Typegodkjenning og registrering av ambulanser tilligger Statens vegvesen etter forskrift om godkjenning av bil og tilhenger til bil (FOR 2012-07-05 nr 817). Statens vegvesen godkjenner ambulanser ved trafikkstasjonen i Tønsberg.

Statens vegvesen gir også godkjenning til utrykningskjøretøy etter forskrift om godkjenning og registrering av utrykningskjøretøy (FOR-2002-01-18 nr. 55), etter vedtak fra regionalt helseforetak eller politimester.

4. KRAV TIL KJØRETØY - STANDARDER

4.1 Krav til kjøretøy

4.1.1 Krav til kjøretøy

Fra oktober 2012 trådte endringer i regelverk for typegodkjenning/enkeltgodkjenning av ambulanser i Europa i kraft gjennom et revidert direktiv 2007/46/EF (Rammedirektiv for godkjenning av bil og tilhenger til bil) som regulerer typegodkjenning av alle typer kjøretøy inklusive ambulanser.

Forskrift om godkjenning av bil og tilhenger til bil (FOR 2012-07-05 nr 817) kom i 2012. Forskriften gjennomfører direktiv 2007/46/EF.

For at et kjøretøy skal kunne godkjennes som ambulanse stiller direktivet og forskriften krav om at kjøretøyet oppfyller kravene i den europeiske standarden EN 1789:2007 Medical vehicles and their equipment - Road ambulances.

4.1.2 Utstyr i ambulanser

Den europeiske standarden EN 1789:2007 inneholder også regler om hvilket utstyr ambulanser skal medbringe. Rammedirektivet slår fast at denne

utstyrlisten ikke er bindende og standarden åpner for nasjonale tilpasninger. Listen med tilpasninger til norske forhold er tatt inn i kapittel 14 i dette rundskrivet.

Det medisinske utstyret i en ambulanse skal tilfredsstillere kravene som følger av forskrift om medisinsk utstyr (FOR-2005-12-15). Forskriften gjennomfører Direktiv 93/42/EEC on Medical Devices.

Dette regelverket stiller krav til sikker konstruksjon og funksjon for alt medisinsk utstyr. En betydelig mengde slikt utstyr brukes i ambulansetjenesten både som fast og bærbart utstyr.

4.1.3 Standarder under TC 239 Rescue Systems

Som nevnt gjelder kravene i standarden NS-EN 1789 Medical vehicles and their equipment - Road Ambulances for ambulanser som skal tas i bruk i Norge.

I tillegg er det utviklet flere andre standarder som er relevante for deler av ambulansetjenesten:

NS-EN 1865 Stretchers and other patient handling equipment:

- Part 1: General stretcher systems and patient handling equipment
- Part 2: Power assisted stretcher
- Part 3: Heavy duty stretcher
- Part 4: Mechanical assisted transfer chair
- Part 5: Stretcher supports

NS-EN 13718 Medical vehicles and their equipment – Air ambulances:

- Part 1: Medical device interface requirements
- Part 2: Operational and technical requirements of air ambulances

NS-EN 13976 Rescue systems - Transportation of incubators:

- Part 1: Interface conditions
- Part 2: System requirements

IEC/DIS 60601-1-12 Medical devices in Emergency Services

5. GODKJENNING OG REGISTRERING AV AMBULANSER

5.1 Godkjenning av ambulanser

Statens vegvesen godkjenner ambulanser ved trafikkstasjonen i Tønsberg.

Godkjenning skjer etter reglene i forskrift om godkjenning av bil og tilhenger til bil (FOR 2012-07-05-817). Forskriftens § 5 slår fast at ambulanser skal godkjennes etter reglene i direktiv 2007/46/EF¹. Etter direktivet skal pasientrommet i ambulanser oppfylle kravene i standarden EN 1789:2007 med senere endringer. Den som søker om godkjenning må fremlegge samsvarssertifikat og testrapport fra en teknisk prøveinstans.

5.2 Registrering av ambulanser

5.2.1 Melding til Statens vegvesen

Når et kjøretøy er godkjent må det registreres. Melding om registrering av ambulanser gis til Statens vegvesen ved trafikkstasjonen i Tønsberg².

5.2.2 Bekreftelse fra helseforetak

Ved første gangs registrering av ambulanser må det regionale helseforetaket, eller noen som har fått myndighet av det regionale

helseforetaket, bekrefte at kjøretøyet skal inngå i helseforetakets ambulanse- eller syke transporttjeneste³.

Foretaket kan bare gi slik bekreftelse for kjøretøy som skal inngå i foretakets egen tjeneste eller for kjøretøy som har en rolle som del av foretakets beredskapsplan.

Helseforetakene kan ikke gi bekreftelse for kjøretøy tilknyttet private organisasjoner eller enkeltpersoner som ikke er en del av foretakets egen organiserte og planlagte tjeneste.

5.2.3 Demonstrasjonsambulanser

Demonstrasjonsambulanse krever særskilt behandling. Før registrering kreves det vedtak fra helseforetaket i det distriktet bilen skal registreres.

---

¹ direktivvedleggene sist endret 25.2.2014 med virkning for nye kjøretøytyper fra 1.11.2014, se artikkel 2 og tillegg 1 til vedlegg 11 <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0214&qid=1435223849411&from=DA>

² Nærmere regler om registrering i forskrift om bruk av kjøretøy (FOR 1990-01-25-92)

---

³ Må gjøres av hensyn til avgiftsreglene se kap 13.

6. GODKJENNING AV UTRYKNINGSKJØRETØY

Vedtak om godkjenning av kjøretøy skal begrenses til et minst mulig antall kjøretøy⁴.

Som en konsekvens av dette skal den enkelte kommune og det enkelte helseforetak med ansvar for ambulansetjeneste, utarbeide en plan for hvilke kjøretøy som til enhver tid skal ha utrykningsstatus, permanent eller midlertidig.

Kjøretøy som skal være utrykningskjøretøy må godkjennes særskilt av Statens vegvesen. Nærmere regler finnes i forskrift om godkjenning og registrering av utrykningskjøretøy (FOR-2002-01-18 nr. 55).

Det er kjøretøyets eier eller den som disponerer kjøretøyet som søker om godkjenning.

Alle kommuner og regionale helseforetak må utarbeide beredskapsplaner⁵. Dette er et grunnlag for vurdering av behov utrykningskjøretøy.

6.1 Godkjenning for utrykning av helsetjenestens kjøretøy

For å unngå en overetablering av kjøretøy med utrykningsstatus krever forskriften at det foreligger vedtak om utrykningsstatus fra det enkelte regionale helseforetaket før Statens vegvesen gir godkjenning.

Forskriften åpner ikke for at de regionale helseforetakene delegerer myndighet til å treffe vedtak til helseforetakene.

For noen kjøretøytyper kreves i tillegg anbefaling fra politimesteren. Det vises til forskriften § 2 nr. 3:

«§ 2. Godkjenning gis på bakgrunn av søknad fra kjøretøyets eier eller den som disponerer det og vedtak fattet av ....)

3. det regionale helseforetak

a) når kjøretøyet er registrert som ambulansebil, herunder leilighetsambulans fram til 1. oktober 2006.

b) når demonstrasjonsambulans blir stilt til disposisjon for institusjon som allerede disponerer ambulansebil godkjent som utrykningskjøretøy.

c) når bil spesialutstyrt med medisinsk utstyr blir stilt til disposisjon for sykehus eller

---

⁴ Forskrift om godkjenning og reg av utrykningskjøretøy § 3.

⁵ Det følger blant annet av spesialisthelsetjenesteloven § 2-1b, helse- og omsorgstjenesteloven § 5-2, akuttmedisinforskriften §10 og lov og forskrift om sosial- og helsemessig beredskap,.

kommunal legevakt når søknaden er anbefalt av politimesteren.

Det regionale helseforetak kan fastsette særlige vilkår eller begrensninger i tilknytning til vedtak etter denne bokstav.

d) når kjøretøyet er kommandobil utrustet med sambandsutstyr for koordinering av helsetjenester ved større ulykker og katastrofer og søknaden er anbefalt av politimesteren.»

6.2 Utrykningsstatus for transportambulanser

Transportambulanser skal ikke automatisk gis utrykningsstatus. Dersom transportambulansen inngår i det regionale helseforetakets beredskapsopplegg kan foretaket etter en særlig vurdering fatte vedtak om utrykningsstatus.

6.3 Demonstrasjonsambulanse

Bruk som utrykningskjøretøy krever attestasjon på innredning og medisinsk utstyr i eget tidsbegrenset brev fra helseforetaket der ambulansen skal prøves/brukes.

6.4 Godkjenning for utrykning av frivillige organisasjoners kjøretøy

---

Det regionale helseforetaket kan også etter særlig vurdering fatte vedtak om utrykningsstatus for frivillige organisasjoners beredskapsambulanser som inngår i foretakets beredskap.

Hvis andre beredskapsbiler som tilhører frivillige organisasjoner skal godkjennes som utrykningskjøretøy, må det foreligge vedtak om utrykningsstatus fra politimesteren, jf. forskriften § 2 nr 8.

Kjøretøyet skal da ikke være registrert og klassifisert som ambulanse, men som personbil. Dersom det skal ha bære som ikke brukes til transport, må Statens vegvesen gjøre merknader om dette i vognkortet.

6.5 Tilbakekall av godkjenning som utrykningskjøretøy

Prosedyrer for tilbakekall av godkjenning som utrykningskjøretøy er også regulert i forskrift om godkjenning og registrering av utrykningskjøretøy (FOR-2002-01-18 nr. 55).

Den instansen som har fattet vedtak om at et kjøretøy skal ha utrykningsstatus (regionalt helseforetak eller politimester) kan trekke tilbake vedtaket. Det kan også være andre grunner til at forutsetningene for godkjenning ikke lenger foreligger. Da skal eieren eller den som på eierens vegne disponerer kjøretøyet framstille kjøretøyet for regionvegkontoret innen 14 dager. Det samme gjelder ved eierskifte.

Når utrykningskjøretøy er tatt ut av beredskap kan særskilt lyd- og lyssignal demonteres. Særskilt lyssignal skal alltid fjernes fra privatpersons kjøretøy når det er tatt ut av beredskap.

Når særskilt lyd- og lyssignal er demontert, regnes kjøretøyet ikke som utrykningskjøretøy.

7. MERKING AV AMBULANSER OG ANDRE KJØRETØY

7.1 Farge og merking av ambulanse og andre kjøretøy

Behovet for identifisering, trafiksikkerhet og synlighet gjør det nødvendig at ambulanser og andre kjøretøy merkes særskilt. For eksempel må en akuttambulanse (type B og C) kunne sees og oppdages under utrykning og på et hentested under alle vær- og lysforhold.

Farge- og merkekravene i dette kapitlet er basert på grundige undersøkelser av synbarhet på ulike farger og materialer fra kompetente organer. Fargene er basert på europeiske anbefalinger jf. informative annex 3 til NS-EN 1789:2007.

7.1.1 Transportambulanser

Transportambulanse i henhold til NS-EN 1789 kategori A1 og A2 skal være hvit med blå tekst SYKETRANSPORT med min. 100 mm høyde. Den kan i tillegg ha merking med enhet/tilhørighet på mak. 80 mm (f.eks. «Transport for Helse-Midt Norge»).

Transportør kan sette på sitt navn eller logo på nedre del av kjøretøyets sideflater slik at ikke firma blir dominerende/rullende reklame. Logo eller navn på transportør skal maksimalt være 15x 60 cm.

På sideflatene og på bakdøren settes det nasjonale nummeret for pasientreiser 05515.

Farger og fonter skal være i henhold til Helseforetakenes grafiske program.

- Kjøretøyet skal ha en ensfarget blå stripe, 100mm høy rundt bilen.

Helseekspressbuss defineres som transportambulanse iht NS-EN 1789 kategori A2 og skal være hvit og merkes med tekst Helseekspress. Helseekspress skal ikke ha markeringsstripe som nevnt over.

Transportambulanser skal ikke ha reflekterende merking.

Transportambulanser som tilhører de frivillige organisasjonene skal ha markeringsstripe som skal være i rød farge for Røde Kors og grønn farge for Norsk Folkehjelp. Tekst skal være BEREDSKAPSAMBULANSE eller SYKETRANSPORT. For øvrig som over.

7.1.2 Akuttambulanser

Akuttambulanser – omfatter B og C ambulanser, ref. NS-EN 1789.

Utvendig farge skal være ensfarget gul med fargekode RAL 1016.

Foran skal det være merket «AMBULANSE». Begge sider og bak skal være merket med «AMBULANSE» og telefonsymbol i kombinasjon med det til enhver tid

gjeldende telefonnummer for medisinsk nødhjelp - 113. Bokstaver, tall og symboler skal ha en høyde på minimum 100 mm. Merking på karosseri skal være grønn og merking på vindusflate skal være hvit eller kombinasjonen grønn med hvit bakgrunn. Merkingen skal ha reflekterende egenskaper minst tilsvarende mikro-prismatisk reflektmateriale.

For merking på horisontal takflate gjelder ikke begrensningene i størrelse og refleksjon.

7.1.3 Annen tillatt merking

Identifikasjonsmerking relatert til tjenesten som ambulansebil. Bokstaver og tall skal ha en høyde på maksimalt 80 mm og symboler en størrelse på maksimalt 350 mm langs ytterkant og diameter maksimalt 350 mm.

Markeringsstripe foran, på begge sider og/eller bak i høyde under vinduene. Stripen skal være i grønt og hvitt rutemønster og med maksimal bredde 100 mm. Hvis reflektmateriale benyttes skal dette ha reflekterende egenskaper tilsvarende klasse 1.

7.2 Legebil, legevaktbil og akuttbil

Disse kjøretøyene, som er del av den akutte utrykningstjenesten, merkes og skal ha farge som akuttambulanse. Kjøretøyet skal ikke ha tekst AMBULANSE.

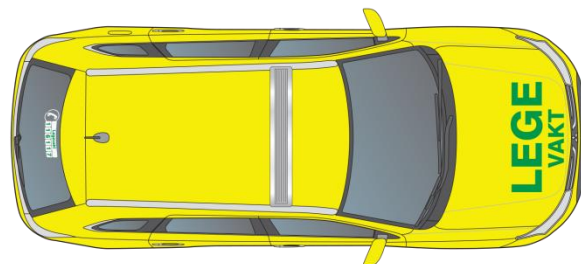

Kjøretøy fast bemannet med lege kan ha tekst LEGE og skal ha telefonnummer 113.

Kjøretøy som brukes som legevaktbil til transport av lege i vakt tilknyttet kommunal legevaktstjeneste, skal merkes LEGEVAKT og med telefonnummer 116 117.

Andre akuttbiler skal merkes AKUTTIL og skal ha telefonnummer 113. Disse kjøretøyer skal ikke merkes paramedic, sykepleier eller lignende.

8. AVHENDING/SALG AV AMBULANSE

Ambulanser som ikke lenger skal brukes i helsetjenesten skal avregistreres ved salg. Ved avhending av ambulanser skal følgende gjennomføres:

1. Kjennermerker tas av bilen og innleveres til Statens vegvesen, lokal trafikkstasjon
2. Melding om tilbakekalling av utrykningsstatus og godkjenning som ambulanse sendes Statens vegvesen, Tønsberg trafikkstasjon
3. All fagmerking, logoer og lignende fjernes
4. Alt utrykningsutstyr (blålys, sirene og styringspanel) fjernes og kjøretøyet fremvises lokal trafikkstasjon som gir melding til Tønsberg trafikkstasjon.

Skal ambulansen overføres til andre ambulansetøvere (private eller frivillige organisasjoner) og fortsette som ambulanse, skal som minimum punkt 1 og 2 over gjennomføres. Dette gjelder ikke ved overdragelse av kjøretøy mellom helseforetak. Det regionale helseforetaket som overtar kjøretøyet må utstede nytt vedtak om utrykningsstatus.

Registrering av brukte kjøretøy med godkjenning som ambulanse/ syke transportkjøretøy på ny eier:

På grunn av likebehandling skal Tønsberg trafikkstasjon behandle omregistrering av ambulanser administrativt, mens kjøretøyet kan forevises på lokal trafikkstasjon.

1. Kjøretøyet skal forevises Statens vegvesen for ny godkjenning med hensyn til evt. utrykningsstatus og merknader om bruksbegrensninger etc.
2. Det skal foreligge bekreftelse overfor Statens Vegvesen på avtale med regionalt helseforetak om at kjøretøyet inngår i ambulansetjenesten evt. foretakets syke transport med bekreftelse fra delegert person.
3. Foretaket skal ikke gi slik bekreftelse for andre tjenesteområder enn sitt eget og tidsbegrensning angis på bekreftelsen. Det er helseforetaket i det distriktet bilen er registrert som skal fatte vedtak om status som ambulansebil og eventuell utrykningsstatus. Ved bruk i andre distrikt må spesiell avtale/tillatelse foreligge fra aktuelt helseforetak (ambulerende virksomhet ved idrettsarrangement/billøp etc).

9. AVGIFTSFRITAK

FOR-2001-03-19-268 Forskrift om engangsavgift på motorvogner:

«§ 4-1. Ambulanse

Ambulanser er fritatt for avgift etter Stortingets vedtak om engangsavgift på motorvogner m.m. § 5 bokstav f. Det er et vilkår for fritak av vedkommende motorvogn blir godkjent og registrert som ambulanse ved første gangs registrering, og at det foreligger bekreftelse fra regionalt helseforetak eller den det bemyndiger om at ambulansebilen skal inngå i helseforetakets ambulansetjeneste.

Ambulanser kan etter tre år avhendes til andre formål uten avgiftsberegning.»

10. OMLEGGING AV SYKETRANSPORTORDNINGEN

Frem til helseforetakene i 2004 overtok ansvaret for syketransporten fra trygdeverket har syketransport med hjemmel i Lov om folketrygd vært organisert og betalt av trygden.

Etter at helseforetakene fikk ansvaret for organisering av den offentlige syketransporten er det utviklet nye og mer effektive transportformer og kjøretøy spesialtilpasset tjenestens oppgaver og organisering. Det viktigste eksemplet er «Helseekspressen» som er en kombinasjon av høykomfort turbuss og ambulansekapasitet for pasienter som ikke har behov for ambulanse eller spesiell fagkompetanse under transport.

Endringene av ansvar for syketransport har også vist behov for andre typer kjøretøy for å understøtte en god pasientomsorg.

Samfunnsøkonomiske gode løsninger oppnås for pasienter som behøver sittende eller liggende transport, men som primært ikke har behov for kompetansenivået i en akuttambulanse.

SITTENDE SYKETRANSPORT – PASIENTREISER

Pasientreiser er blitt en viktig måte å organisere pasientenes transportbehov. Sittende syketransport er en del av transportansvaret tillagt helseforetakene og ivaretas av helseforetakenes pasientreisekontorer. Det er ikke krav til bemanning av helsepersonell ved slike transporter.

Det må foretas en konkret vurdering om det er forsvarlig at pasienten transporteres på denne måte.

Pasienttransportkjøretøy – A2 ambulanse - Helseekspress

11. KJØRETØYER I DE AKUTTMEDISINSKE TJENESTER

Helsetjenesten har over tid utviklet stadig nye kjøretøytyper.

11.1 Definisjon

Med helsetjenestens kjøretøy menes motoriserte fremkomstmidler som etter kjøretøyforskriften er registreringspliktige og som benyttes i helsetjenestens utøvelse av helsetjenester som omfattes av denne forskrift samt andre kjøretøy beregnet for transport av liggende pasienter, for å sikre helsepersonells tilgang til pasient som trenger helsehjelp og for å ivareta nødvendig helsemessig beredskap.

11.2 Kjøretøytyper

Det finnes ulike kjøretøyer til bruk som helserelaterte kjøretøyer. Nedenfor finnes definisjoner for disse.

11.3 Ambulanser

Fellesbetegnelse på kjøretøy til transport, overvåkning og behandling av pasienter. Typer ambulanser fremgår av EN 1789 Road Ambulances.

- A. Transportambulanse (Transport Ambulance)
Det finnes to typer, A1 for transport av en pasient på bære og A2 for to eller flere pasienter på bære.
- B. Akuttambulanse (Emergency Ambulance)
Kan ha en eller to bærer. B ambulansen er i dag den vanlige akuttambulanse i Norge.
- C. Intensivambulanse (Medical Intensive Care Unit)

11.4 Helseekspress

Statens vegvesen har i brev 2012/031383-010 datert 31. mai 2013. definert dette som en A2 ambulanse og kan registreres med inntil seks bære plasser betinget av fysisk plass og lastekapasitet for kjøretøyet,

11.5 Helsebuss

Dette er en velutstyrt turbuss med spesialstoler og innredning som brukes til transport av pasienter uten særlige medisinske behov.

11.6 Syke transportkjøretøy

Kjøretøy til transport av pasienter som ikke behøver særlig medisinsk faglig tilsyn eller utstyr. Aktuelle kjøretøy kan være A-ambulanser (transportambulanser), helsebuss og annet.

11.7 Kjøretøy for frivillige organisasjoner

Frivillige organisasjoners beredskapsambulanser er oftest i kategorien A1 ambulanser. I tillegg har organisasjonene noen redningsbiler som ikke er ambulanser.

11.8 Legebiler/akuttbiler

Kjøretøyene inngår i den akuttmedisinske kjede og benyttes av helseforetak til utrykning med sykehusets innsatspersonell og på luftambulanse- og redningshelikopterbasert støtte for utrykning med helsepersonellet i basens nærområde eller når det ikke er flyforhold.

Legebil/akuttbil bør tilpasses relevante krav til B ambulanser i EN 1789 se kapittel om utstyr i ambulanser.

11.9 Legevaktbil

Kjøretøyet benyttes av lege i legevakt organisert av den kommunale legevaktordning.

11.10 Utrykningsbil for katastrofeutstyr og spesielt beredskapsmateriell

---

Det kan være behov for at enkelte helseforetak, kommuner og de frivillige organisasjoner utstyres særlige kjøretøy til transport av beredskaps- og katastrofeutstyr. De kjøretøy som tilhører helseforetak og kommuner skal ha farge og merking som akuttambulanser. De frivillige organisasjoners kjøretøy er hvite med øvrige farger etter eget merkeskjema. Slike kjøretøy kan eventuelt godkjennes som utrykningskjøretøy av politimesteren.

11.11 Ledelseskjøretøyer

Det er i noen tilfelle behov for særlige kjøretøy for operativ ledelse. Disse merkes OPERATIV LEDER og har farge og merking som akuttambulanser uten refleks i teksten. Generelle administrative kjøretøyer omfattes ikke av dette.

11.12 Terrenggående kjøretøy – snøscootere og ATV

Dette er kjøretøy som unntaksvis kan være aktuelle for helsetjenesten. Det er ingen særskilte krav til slike kjøretøy. Kjøretøyene bør av hensyn til gjenkjenning og kommunikasjon med publikum, benytte farge og organisasjonsmerking som tydelig identifiserer tilhørighet og funksjon

11.13 Motorsykler

Motorsykel som utrykningskjøretøy i den akuttmedisinske tjeneste er i liten grad i bruk. Det er ikke særlige krav til slike kjøretøy. Kjøretøyene bør av hensyn til gjenkjenning og kommunikasjon med publikum, benytte farge og organisasjonsmerking som tydelig identifiserer tilhørighet og funksjon.

11.14 Kjøretøy til opplæring

FOR-2009-06-12-637 Forskrift om krav til opplæring, prøve og kompetanse for utrykningskjøring (utrykningsforskriften) regulerer slik opplæring. Kjøretøy til bruk i opplæring til erverv av kompetansebevis for utrykningskjøretøy skal være godkjent etter denne forskrift og etter FOR-2002-01-18 nr 55 Forskrift om godkjenning og registrering av utrykningskjøretøy.

12. OM BÅTAMBULANSER

I kystområdene er båtambulanser et viktig bidrag til forsvarlig ambulansetransport

12.1 Ambulansebåter

Ambulansebåter er i bruk i kystområdene. Disse inngår i den organiserte ambulansetjenesten innenfor helseforetakene. RHF-ene har ansvar for ambulansebåtene. Fartøyene kan være fullverdige ambulansebåter, eller være kombinasjonsbåt og fungere både som samfunnsbåt og utføre både rutetrafikk og ambulanseoppdrag, lege og helsepersonellskys.

Fartøyenes konstruksjon og bruk omfattes av regelverk fra Sjøfartsdirektoratet og omtales ikke her.

Ambulansedelen av fartøyet bør være overensstemmende med krav i NS EN 1789 med «amendments» i den grad det er mulig. I en ambulansebåt i akuttberedskap for øyeblikkelig hjelpoppdrag skal bårerom med utstyr minimum tilfredsstillende kravene til B – ambulanser.

12.2 Redningsskøyter

Her menes Redningsselskapets fartøyer som ikke er en del av den ordinære båtambulansetjenesten.

Redningsskøytene er en god støtte til ambulansetjenesten.

Når redningsskøytene i enkelttilfeller brukes til akuttmedisinske oppdrag skal AMK-sentralen i hvert enkelt tilfelle vurdere hvilke bemanning og utstyr fra helsetjenesten som skal følge fartøyet eller om andre ressurser fra ambulansetjenesten skal sendes parallelt eller i møte for å sikre at forsvarlig helsetjeneste kan gis raskest mulig.

12.3 Andre redningsbåter tilhørende politi, brannvesen, frivillige organisasjoner og enkelte virksomheter med intern beredskapsorganisasjon

---

Slike fartøyer er ikke ambulanser. De opererer for politi - og redningstjenesten og er normalt ikke utstyrt for ambulanseoppdrag. I de tilfelle fartøyene brukes som støtte til ambulansetjenesten må AMK og utrykningsenheten vurdere hvilket mannskap og utstyr som eventuelt skal følge med fartøyet for å sikre forsvarlig helsehjelp.

13. LUFTAMBULANSER

Luftambulansetjenesten representerer en høyt kompetent del av ambulansetjenesten og utføres med både fly og helikopter

Luftambulansefartøy omtales ikke spesielt her. Tjenesten reguleres av særlige bestemmelser for luftfarten.

Luftambulansetjenesten er en landsomfattende del av helsetjenesten. Tjenesten utøves med både fly og helikoptre. Helikoptrene er både luftambulansetjenestens egne fartøyer og redningshelikoptrene som er legebemannet og utstyrt med det samme utstyr som i den øvrige tjenesten.

Ansvar for luftambulansetjenesten er en del av de regionale helseforetakenes helhetlige ansvar for ambulansetjenesten. Forvaltningen av tjenesten er delegert til Luftambulansetjenesten ANS som stiller krav til fartøyer, operasjon, beredskap og bemanning. Operative krav til slik tjeneste er utarbeidet av den europeiske luftfartsorganisasjonen EASA og av Luftfartstilsynet. NS – EN 13718 part 1 og 2 er relevant for tjenesten. Det er utarbeidet særlige krav til leger, flysykepleiere og redningsmenn i tjenesten.

14. UTSTYR I AMBULANSER

I tillegg til kompetent personell er nødvendig utrustning en betingelse for god overvåkning og behandling.

Oversikten er basert på utstyrliste fra EN 1789, justert for norske forhold.

Der det er angitt tall er dette antall som skal være i kjøretøyet dersom ikke annet er

angitt. – betyr at utstyret ikke kreves i det aktuelle kjøretøy og x betyr at utstyret kan vurderes ut fra lokal (HF) praksis og er i noen tilfelle betinget av alternativt valg av utstyr.

14.1 Tabell 1 – Forflytningsutstyr

Nr	Type utstyr	Standard	Ambulansetype			
			A ₁	A ₂	B	C
1	Hovedbåre/understell	EN 1865-1	1	1	1	1
2	Scoopbåre	EN 1865-1	–	–	1	1
3	Vakuummadrass	EN 1865-1	–	–	1	1
4	Utstyr til forflytning av sittende pasient ^a	EN 1865-1	1	1	1	X
5	Bæreduk eller forflytningsmadrass	EN 1865-1	1	1	1	1
6	Langt ryggbrett – (Backboard) komplett med hodestøtte og belter	EN 1865-1	–	–	X	X

a Utgår hvis hovedbåren har denne funksjonen

14.2 Tabell 2 – Utstyr til immobilisering av pasient

Nr	Type utstyr	Standard	Ambulansetype			
			A1	A2	B	C
1	Strekkspejlk	–	–	–	X	X
2	Spjelkesats for brudd	–	–	–	1	1
3	Utstyr til stabilisering av øvre ryggrad/nakke -nakkekravesett	–	–	–	1	1
4	Utstyr til stabilisering av øvre ryggrad/nakke Extrication devices or short spinal board (en av disse)	–	–	–	1	1

14.3 Tabell 3 – Utstyr for ventilasjon og oksygenbehandling

Nr	Type av utstyr	Standard	Ambulansetype			
			A ₁	A ₂	B	C
1	Stasjonært oksygenanlegg ^a Minimum 2 000 l, (ved normal temperatur og trykk) flowmeter/- regulator med minimum 15 l/min flow, justerbart	EN 737-1:1998	X	X	1	1
	hurtigkobling	EN 737-1:1998	-	-	1	1
2	Bærbart oksygenutstyr ^b Minimum 400 l, (ved normal temperatur og trykk), flowmeter/- regulator med minimum 15 l/min flow, justerbart	EN 737-1:1998	1	1	1	1
	Hurtigkobling	EN 737-1:1998	-	-	1	1
3	Ventilasjonsbag med, oksygenreservoar, oksygeninntak og masker til alle aldre	-	X	X	1	1
4	Pocketmask med oksygenventil	-	1	1	-	-
5	Sug, gass- eller elektrisk drevet med minimum trykk på 65 kPa med en kapasitet på 1 liter	EN ISO 10079	-	-	1	1
6	Bærbart sug	EN ISO 10079	1	1	1	1

14.4 Tabell 4 – Diagnostisk utstyr

Nr	Type utstyr	Standard	Ambulansetype			
			A ₁	A ₂	B	C
1	Manuell blodtrykksapparat Mansjettstørrelse 10 cm – 66 cm	–	–	–	1	1
2	Automatisk blodtrykksapparat, mansjettstørrelse 10 cm – 66 cm Blodtrykksapparat med doppler teknologi skal virke nøyaktig under elektrisk påvirkning og vibrasjoner	–	–	–	X	X
3	Pulsoksymeter	EN ISO 9919	–	–	1	1
4	Stetoskop	–	–	–	1	1
5	Termometer Minimum måleområde 28 °C til 42 °C	EN 12470-1	–	–	1	1
6	Blodsukkermåler	–	–	–	1	1
7	Pupillelykt	–	–	–	1	1

14.5 Tabell 5 – Medikamenter

Nr	Type utstyr	Standard	Ambulansetype			
			A ₁	A ₂	B	C
1	Smertestillende	–	–	–	X	X

14.6 Tabell 6 – Utstyr for infusjonsbehandling

Nr	Type utstyr	Standard	Ambulansetype			
			A1	A2	B	C
1	Infusjonsvæske, liter	–	–	–	4	4
2	Utstyr til injeksjon og infusjon, sett	–	–	–	2	2
3	Utstyr for å gi pasienten varm infusjon (37 ± 2) °C. Dette systemet behøver ikke å være bærbart	–	–	–	1	1
4	Holder for infusjon	–	1	1	2	2
5	Trykkmansjett for infusjon	–	–	–	1	1

14.7 Tabell 7 – Utstyr for behandling av livstruende situasjoner

Nr	Type utstyr	Standard	Ambulansetype			
			A1	A2	B	C
1	Defibrillator med registrering av rytme og pasientdata	EN 60601-2-4	1	1	1	1
2	Hjertemonitor ^a	EN 60601-2-4	–	–	1	1
3	Utstyr for ekstern hjertepacing ^a	EN 60601-2-4	–	–	X	1
4	Bærbart luftveishåndteringssystem Ventilasjonsbag Pocketmask med oksygennippel Svelgtuber eller nasopharyngealtuber Sug Sugekateter	–	–	–	1	–
5	Bærbart avansert luftveishåndteringssystem	–	–	–	–	1

Inneholder bærbart luftveishåndteringssystem						
Infusjonsutstyr - inkludert aktuelle kanylestørrelser						
Infusjonssett						
Infusjonsvæsker						
Heftplaster						
Intubasjonsutstyr - inkludert laryngoskopskaft med aktuelle blader						
Magills tang						
Mandreng til ET						
Endotrachealtuber med kobling						
Tang til cuffslange						
Cuffsprøyte						
Utstyr til tubefiksering						
Stetoskop						
Utstyr for medikamentadministrasjon						
Forstøverapparat	EN 13544-1	-	-	1	1	
Thoraxdren, sett	-	-	-	-	1	
Sprøytepumpe	-	-	-	-	1	
Sentralt venekateter	-	-	-	-	1	
Utstyr til faste og bærbare ventilatorer	EN 794-3	-	-	-	1	
PEEP-ventil, fast eller justerbar	-	-	-	-	1	
Kapnograf	EN ISO 21647	-	-	-	1	
a Hvis ønskelig kan to eller flere av disse funksjonene kombineres i et apparat						

14.8 Tabell 8 – Bandasje- og sykepleieutstyr

Nr	Type utstyr	Standard	Ambulansetype			
			A ₁	A ₂	B	C
1	Sengetøy	–	1	2	1	1
2	Tepper	–	2	4	2	2
3	Utstyr til behandling av sår	–	1	1	1	1
4	Utstyr til behandling av brann- og etseskader	–	–	–	1	1
5	Replantasjonsbeholder som kan holde innvendig temperatur på (4 ± 2) °C for minst 2 timer	–	–	–	X	X
6	Pussbekken	–	1	2	1	1
7	Oppkastpose	–	1	2	1	1
8	Bekken	–	X	X	X	X
9	Urinflaske (ikke glass)	–	1	2	1	1
10	Kanyleboks	–	1	1	1	1
11	Ventrikkelsonde med utstyr	–	–	–	X	X
12	Sterile operasjonshansker (par)	EN 455-1, -2	X	X	5	5
13	Usterile engangshansker	EN 455-1, -2	100	100	100	100
14	Fødesett	–	X	X	1	1
15	Søppelpose	–	1	1	1	1
16	Pose til smitteavfall	–	X	X	X	X
17	Engangs bårelaken	–	1	1	1	1

14.9 Tabell 9 – Personlig verneutstyr (til det enkelte personell for beskyttelse og for å identifisere dem som ambulansepersonell)

Nr	Type utstyr	Standard	Ambulansetype			
			A1	A2	B	C
1	Grunnleggende vernebekledning inkludert jakke eller vest med høy synbarhet	EN 471	1	1	1	1
2	Værneklær				X	X
3	Kuttsikre hansker, par	EN 420	1	1	1	1
4	Vernesko, par	EN ISO 20345	X	X	1	1
5	Vernehjelm	EN 14052			1	1
6	Personlig verneutstyr mot infeksjon				1	1

a Antallet er for hvert mannskap.

14.10 Tabell 10 – Redning og sikkerhetsutstyr

Nr	Type utstyr	Standard	Ambulansetype			
			A1	A2	B	C
1	Utstyr til renhold og desinfeksjon	-	1	1	1	1
2	Enkelt redningsverktøy	-	-	-	X	X
3	Kutter til sikkerhetsbelte	-	1	1	1	1
4	Varseltrekant/lys	-	2	2	2	2
5	Lommelykt	-	1	1	1	1
6	Brannslukningsapparat	EN 3-7	1	1	1	1

14.11 Tabell 11 – Kommunikasjon

Nr	Type utstyr	Standard	Ambulansetype			
			A1	A2	B	C
1	Bilmontert radiosender med betjeningsmulighet både i fører- og bærerom tilknyttet helsetjenestens kommunikasjonssystem	-	1	1	1	1
2	Bærbar radiosender tilknyttet helsetjenestens kommunikasjonssystem, pr. person som betjener enheten	-	-	-	1	1
3	Tilgang til offentlig telefonsystem, f. eks. via vanlig radiosender eller med mobiltelefon	-	-	-	1	1
4	Bærbart utstyr for utvarsling tilknyttet helsetjenestens kommunikasjonssystem, pr. person som betjener enheten Kan være integrert i bærbar radiomottaker	-	-	-	1	1
5	Intercom mellom førerrom og sykekupe	-	1	1	1	1

15. BEMANNING AV AMBULANSER OG SYKETRANSPORTKJØRETØY

Bemanningen av akuttambulanser og intensivambulanser (type B og C) skal minimum være overensstemmende med krav i akuttmedisinforskriften.

Ambulansetjenestene og annen transport av pasienter er omfattet av spesialisthelsetjenesteloven, og det følger av loven § 2-2 at tjenestene skal være forsvarlige. Det innebærer at alle helsetjenestens kjøretøy må være bemannet og utstyrt slik at pasienter transporteres forsvarlig.

For ambulansetjenesten gjelder det minstekrav til bemanning og helsefaglig kompetanse. Se akuttmedisinforskriften § 11.

Akuttambulanser (type B) skal ha bemanning overensstemmende med kravene i akuttmedisinforskriften.

Akuttambulanser som brukes til intensivoppdrag og i andre spesielle tilfeller skal ha en bemanning som er faglig vurdert i forhold til det særlige behov den enkelte pasient har. Dette kan være spesielt kompetente leger og/eller sykepleiere eller særlig kompetent ambulansepersonell.

Transportambulanser (type A), inkludert Helseekspresser skal ha en kompetanse tilpasset alvorlighetsgraden på de pasienter som transporteres. Bemanningen i Helseekspresser med fler enn en bære plass

skal vurderes i forhold til både alvorlighetsgrad og antall pasientplasser ved hjelp av en risikovurdering i forhold til forsvarlig helsetjeneste. Personellet skal kunne betjene utstyr som er krevet i kjøretøyet.

Transport av pasienter og bemanning av ambulanser tilhørende frivillige organisasjoner skal være overensstemmende med krav for den aktuelle type oppdrag.

For bemanning av de frivillige organisasjoners transportambulanser skal ambulansen bemannes med personell som minimum har gjennomgått organisasjonens ambulanspersonellopplæring. Opplæringen er et felles kurs utarbeidet av organisasjonene som også har ansvar for oppdatering av kurset og sertifisering av mannskapene.

Fører av utrykningskjøretøy under utrykning skal i tillegg til førerkort for kjøretøyklassen inneha kompetansebevis som beskrevet i forskrift om krav til opplæring, prøve og kompetanse for utrykningskjøring (FOR-2009-06-12-637 (utrykningsforskriften)).

Helsebuss og innleid taxi til bruk i syketransport har ikke krav til bemanning av helsepersonell, men det skal foretas en vurdering om slik transport er forsvarlig i forhold til pasientens tilstand.

16. TRANSPORT AV TUNGE PASIENTER

Slike transporter er en økende utfordring for ambulansetjenesten

Overvektige er en økende utfordring for ambulansetjenesten. Det er to forhold som må vurderes spesielt.

Bårene i en ambulanse er fra fabrikk bygget for en maksimums belastning som skal være innenfor kravet i standarden for den aktuelle båretype. Dersom denne kapasitet overskrides øker risikoen for at båren og dens innfestinger kan bryte sammen under vektbelastningen og de ulike funksjoner som er bygget inn i båren og festene kan få begrenset funksjon eller ikke fungere.

Bårer skal ikke brukes med større last enn det den er konstruert for.

NS-EN 1865 Stretchers and other patient handling equipment, part 3: Heavy duty stretcher stiller krav til spesielle bårer for overvektige. Slike bårer har større lastekapasitet og større liggeflate for pasienten. En ambulanse er bygget og typegodkjent med en maksimum lasteevne. Mange av kjøretøytypene er bygget og lastet slik at det er lite ekstra lastekapasitet. Dette betyr at det må rettes særlig oppmerksomhet på kjøretøyets totale lasteevne ved transport av tunge pasienter. Overskridelse av kjøretøyets lasteevne gir øket risiko for ulykker.

Ved transport av overvektige må ambulansens lasteevne og plassforhold tas hensyn til. Med øket andel av tunge pasienter bør ambulansetjenestene vurdere å skaffe tilveie nødvendig kjøretøykapasitet for slike transporter.

17. TRANSPORT AV KUVØSE

Kuvøsetransporter er omfattet av NS-EN 13976 Rescue systems - Transportation of incubators, part 1: Interface conditions og Part 2: System requirements.

Det er flere forhold som krever særlig oppmerksomhet ved kuvøsetransport herunder at kuvøsen må ha tilstrekkelig tilgang til strøm og gasser.

Et annet viktig element er innfesting av kuvøsen i transportmidlet. Innfestingen skal tilfredsstille samme krav til styrke som innfesting av annet utstyr i ambulanser og skal være testet og dokumentert i henhold til NS-EN 1789 Road Ambulances.

Sikring av barnet i kuvøsen er en særlig utfordring. Det er generelt krav om sikring av barn i bil. Dette er oftest ikke mulig å imøtekomme tilfredsstillende for barn i kuvøse. Ved innmontering av spesielle festeordninger for kuvøser bør det vurderes om innfesting på tvers av kjøreretningen er mulig da dette kan redusere risiko og belastning på barnet noe under transporten. Transporten bør da utføres med særlig oppmerksomhet på dette. Fart og kjøremønster må tilpasses den økte risikosituasjonen og det skal vurderes om transporten skal foretas med blålys.

18. TRANSPORT AV PASIENT I RULLESTOL

Transport av pasient i rullestol er en sikkerhetsmessig utfordring. Det skal tilstrebes at pasienten ligger på ambulansens bære så sant dette er tilrådelig i forhold til pasientens bevegelseshemning

Dersom pasienten er avhengig av å bli transportert i sin rullestol skal to alternativ vurderes opp mot hverandre. En mulighet er at pasienten transporteres i godkjent handikapkjøretøy med de innfestingsmuligheter som finnes for forsvarlig festing av rullestoler. Det kan være aktuelt at ambulanspersonell følger dette kjøretøyet med nødvendig utstyr for å sikre forsvarlig helsetjeneste.

Basert på alvorlighetsgraden på pasientens tilstand kan det alternativt være aktuelt at pasienten transporteres i sin rullestol i ambulansen for å ha tilgang på det medisinske utstyr ambulansen er oppsatt med. I slike tilfelle skal mulig innfesting i ambulansen gis særlig oppmerksomhet og hastigheten skal tilpasses i forhold til den særlige risikoøkning man får ved slik transport.

19. TRANSPORT AV TOMME RULLESTOLER OG ANNEN LAST

Plassforholdene i mange ambulanser er en begrensende faktor.

Løse rullestoler og annen last i ambulanser utgjør en sikkerhetsrisiko. Slik transport bør ikke forekomme uten at ambulansen har forsvarlig sikringsutstyr som f.eks. egnet lasterom, skap, lastenett eller lignende.

20. PRIVATE AMBULANSER SOM IKKE INNGÅR I HELSEFORETAKETS AMBULANSETJENESTE

Dette er ambulanser som eies av privatpersoner eller private selskap. Dette omfatter ikke de frivillige organisasjoners ambulanser eller beredskapsambulanser tilhørende industribedrifter som er omtalt annet sted.

Disse ambulanser tilbys arrangører av ulike store arrangementer som del av deres sikkerhetsopplegg og bemannes med relevant helsepersonell. Ambulansene inngår normalt ikke i foretakets ambulansetjeneste og virksomhetens eier kan i mange tilfelle ha tilhold i annet geografisk område.

Ambulansen har normalt ikke nødvendig kommunikasjonsutstyr til å kommunisere i helseradionettet eller i Nødnett Helse. Ambulansene har derfor ikke hensiktsmessig kommunikasjon til AMK-sentralene.

Godkjenningen av disse ambulansene gjøres som vanlig av Tønsberg Trafikkstasjon. Helseforetaket skal ikke bekrefte at ambulansen inngår i deres tjeneste såfremt dette ikke er tilfelle.

Godkjenning av slik privat eiet ambulanse skal kun gjøres av det HF hvor eier har adresse.

Ved bruk av slike ambulanser skal eier av ambulansen avtale med AMK som har ansvar for området hvilke prosedyrer som skal gjelde i tilfelle sykdom eller skade oppstår.

Disse ambulanser skal ha bemanning overensstemmende med krav for den aktuelle ambulansetype.

21. INDUSTRIENS BEREDSKAPSAMBULANSER

Enkelte bedrifter har en godt utbygget beredskap. Bedriftenes beredskapsambulanser kan være en vesentlig beredskapsressurs både for bedriften og nærområdet.

Store industribedrifter har i noen tilfeller egne ambulanser som del av sitt industriberedskap. Helseforetaket som har slike ambulanser i sitt område kan vurdere disse kjøretøy som del av sin egen beredskap og utstede bekreftelser til Statens vegvesen som nevnt i kapittel 5 og eventuelt 6.

Kjøretøy skal merkes og bemannes overensstemmende med de krav som gjelder for den enkelte ambulansekategori.

22. REFERANSER

LOV-1999-07-02-61 Lov om spesialisthelsetjenesten m.m. (spesialisthelsetjenesteloven).

LOV-2011-06-24-30 Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven)

Direktiv 2007/46/EF Rammedirektiv for godkjenning av bil og tilhenger til bil (Framework for the approval of motor vehicles and their trailers, and of systems, components and separate technical units intended for such vehicles)

Directive 93/42/EEC, Medical Device Directive

FOR-2015-03-20-231 Forskrift om krav til og organisering av kommunal legevaktordning, ambulansetjeneste, medisinsk nødmeldetjeneste mv. (akuttmedisinforskriften)

FOR-2002-01-18 nr 55 Forskrift om godkjenning og registrering av utrykningskjøretøy

FOR 2009-06-12 nr 637: Forskrift om krav til opplæring, prøve og kompetanse for utrykningskjøring (utrykningsforskriften)

FOR-2008-07-04-788 Forskrift om rett til dekning av utgifter ved pasienters reise for undersøkelse eller behandling (syketransportforskriften)

NS-EN 1789 Medical vehicles and their equipment - Road Ambulances

NS-EN 1865 Stretchers and other patient handling equipment:

Part 1: General stretcher systems and patient handling equipment

Part 2: Power assisted stretcher

Part 3: Heavy duty stretcher

Part 4: Mechanical assisted transfer chair

Part 5: Stretcher supports

NS-EN 13718 Medical vehicles and their equipment – Air ambulances:

Part 1: Medical device interface requirements

Part 2: Operational and technical requirements of air ambulances

NS-EN 13976 Rescue systems - Transportation of incubators:

Part 1: Interface conditions

Part 2: System requirements

IEC/DIS 60601-1-12 Medical devices in Emergency services.

Postadresse: Pb. 7000,
St. Olavs plass, 0130 Oslo

Telefon: +47 810 20 050

Faks: +47 24 16 30 01

E-post: postmottak@helsedir.no

www.helsedirektoratet.no